

Πανελλήνιες Εξετάσεις Ημερήσιων Γενικών Λυκείων
Εξεταζόμενο Μάθημα: Αρχαία Ελληνικά
Ημερομηνία: 4 Ιουνίου 2024
Ενδεικτικές Απαντήσεις Θεμάτων

Διδαγμένο κείμενο

A1.

- 1. Λάθος:** «ἵνα μὴ κατὰ πόλεις μηδὲ δῆμους οἰκῶμεν ἰδίοις ἕκαστοι διωρισμένοι δικαιοίς»
- 2. Σωστό:** «ὥσπερ ἀγέλης συννόμου νόμῳ κοινῷ συντρεφομένης»
- 3. Λάθος:** «Οὐ γάρ, ὡς Ἀριστοτέλης συνεβούλευεν αὐτῷ, τοῖς μὲν Ἕλλησιν ἡγεμονικῶς τοῖς δὲ βαρβάροις δε σποτικῶς χρώμενος, καὶ τῶν μὲν ὡς φίλων καὶ οἰκείων ἐπιμελόμενος τοῖς δ' ὡς ζῴοις ἢ φυτοῖς προσφερόμενος, πολέμων πολλῶν καὶ φυγῶν ἐνέπλησε καὶ στάσεων ὑπούλων τὴν ἡγεμονίαν»
- 4. Σωστό:** «οὓς τῷ λόγῳ μὴ συνῆγε τοῖς ὅπλοις βιαζόμενος»
- 5. Λάθος:** (προσέταξεν ἡγεῖσθαι πάντας... ἄλλο φύλους δὲ τοὺς πονηροὺς»)

B1.

Ο Πλούταρχος στο απόσπασμά του από το έργο «Περὶ Ἀλεξάνδρου τύχης καὶ ἀρετῆς» προβαίνει στη σύνδεση διαφόρων πτυχῶν της πολιτικῆς του Ἀλεξάνδρου με τὴ στωικὴ φιλοσοφικὴ διδασκαλία γιὰ τὴν οἰκουμενικὴ πόλη. Συγκεκριμένα, ἡ πολιτικὴ του Ἀλεξάνδρου πρόβαλλε τὴν πεποίθησι, ὅτι εκπληρῶνει ἓνα θεϊκὸ σχέδιο, μιὰ θεϊκὴ ἀποστολὴ γιὰ τὴν ἐπιβολὴ μιᾶς οἰκουμενικῆς τάξης πραγμάτων (ἀρμοστής) καὶ γιὰ τὴ συμφιλίωσι ὅλων τῶν λαῶν (διαλλακτής). Ἔτσι, σύμφωνα με τὸν Πλούταρχο, ὁ Ἀλέξανδρος παρουσιάζεται ὡς ἓνας πολιτικός με ὄραμα τὴ δημιουργία καὶ ἐπίτευξι ἑνὸς οἰκουμενικοῦ κράτους, στο ὁποῖο ὅλοι οἱ λαοὶ θὰ συμβιώνουν ἰσότητι, χωρὶς τὸ αἶσθημα τῆς ὑποταγῆς σὲ ἄλλους, πράγμα που θὰ γεννοῦσε ἐξεγέρσεις καὶ συνωμοσίες ἀπὸ τὴ μίᾳ πλευρᾷ, ἀλλὰ καὶ τιμωρητικὲς συμπεριφορὲς ἀπὸ τὴν ἀλλήν. (πολέμων πολλῶν καὶ φυγῶν ἐνέπλησε καὶ στάσεων ὑπούλων τὴν ἡγεμονίαν). Ἐπίσης, ὁ Ἀλέξανδρος γιὰ νὰ πετύχει ἐπέκτασι καὶ σταθεροποίησι τῆς κυριαρχίας του υιοθέτησε στάσι εἰρηνικῆς ἐντάξης τῶν φυλῶν καὶ τῶν λαῶν που συναντοῦσε κατὰ τὴν ἐκστρατεία του, χρησιμοποιώντας κυρίως τὸν λόγο (λογικὴ καὶ ομιλία/πειθῶ). Μόνον σὲ περιπτώσεις κατέφυγε σὴ βία τῶν ὀπλῶν γιὰ ὅσους δὲν ἐπειθε νὰ ἐνωθῶν μαζί του χωρὶς ἀντίστασι (συνῆγε τοῖς ὅπλοις βιαζόμενος).

Συνάμα, ὁ Μ. Ἀλέξανδρος παρουσιάζεται νὰ ἔχει σχεδιάσει καὶ νὰ ἐφαρμόζει ἓνα πρόγραμμα πολιτιστικῆς ὁμογενοποίησης καὶ προώθησις νέων ἀξιών, οἱ ὁποῖες νὰ ἀνταποκρίνονται σὴ νέα πραγματικότητα που δημιουργήθηκε με τὴν ἐκστρατεία του. Πάντως, ὁ νέος ἐλληνιστικὸς κόσμος που προέκυψε ἀπὸ τὴν ἐκστρατεία του Ἀλεξάνδρου ἀνέδειξε καινούργιες ἀξίες, που ὑπονόμευσαν τὶς ἀξίες τῶν πόλεων κρατῶν· καὶ στο ἠθικὸ-πολιτικὸ ἐπίπεδο, ἡ ἠθικὴ του δασκάλου του Ἀλεξάνδρου, τοῦ Ἀριστοτέλη, ἀντιστοιχοῦσε σὴ μικρὴ κλίμακα μιᾶς πόλης καὶ ὄχι σὴν ἀναδυόμενη οἰκουμένη. Μέσω μιᾶς παρομοίωσης, λοιπόν, ἀναδεικνύει τὴν πολιτικὴ του Ἀλεξάνδρου, παρομοιάζοντάς τὴν με ἀνάμειξι οἴνου καὶ νεροῦ μέσα σὲ ἓνα μεγάλο συμποσιακὸ ἀγγεῖο (ὥσπερ ἐν κρατῆρι φιλοτησίῳ). Ὅπως, λοιπόν,

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

συντελείται η ανάμειξη στο συμποσιακό αγγείο, έτσι προωθείται και η ανάμειξη ηθών και εθίμων, ώστε όλοι μαζί να συναποτελέσουν ένα αρμονικό σύνολο, στο οποίο ο καθένας θα έχει τη θέση του. Ακόμη, το πρόγραμμα πολιτιστικής ομογενοποίησης περιελάμβανε την ανάμειξη των διαφορετικών τρόπων ένδυσης, διατροφής, συνηθειών και την ενθάρρυνση ή οργάνωση μεικτών γάμων (τούς βίους και τὰ ἤθη και τούς γάμους και τὰς διαίτας)

Τέλος, προωθούνται νέες ηθικοπολιτικές αντιλήψεις που υπερέβαιναν τον παραδοσιακό διαχωρισμό σε Έλληνες και βαρβάρους και νοσηματοδοτούσαν τις έννοιες αυτές με διαφορετικό τρόπο. Πλέον, κριτήριο διαχωρισμού δεν θεωρείται ο τόπος καταγωγής καθώς υπάρχει μια νέα αντίληψη για την πατρίδα. Ως πατρίδα τους θεωρούν την οικουμένη και όχι μόνο την πόλη από την οποία προέρχονται (πατρίδα μὲν τὴν οἰκουμένην προσέταξεν ἡγεῖσθαι πάντας) και ως ακρόπολή τους και φρουρά το στρατόπεδο (ἀκρόπολιν δὲ και φρουρὰν τὸ στρατόπεδον). Έτσι, η αγάπη προς την πατρίδα συνεχίζει να θεωρείται βασικό καθήκον, όμως καθώς το άτομο δεν προσδένεται ούτε περιορίζεται στην πόλη και τον τόπο του, ο όρος διευρύνεται, για να συμπεριλάβει τελικά ολόκληρο τον κόσμο. Μπορεί να μην θεωρείται ως κριτήριο διαχωρισμού ο τόπος καταγωγής, αλλά υιοθετεί ένα ηθικό κριτήριο που σχετίζεται με την αρετή και την κακία – κάποιος είναι Έλληνας/συγγενής από την αρετή του και βάρβαρος/αλλοεθνής από την κακία του (συγγενεῖς δὲ τούς ἀγαθούς, ἀλλοφύλους δὲ τούς πονηρούς).

B2.

Στο πρωτότυπο κείμενο, ο Ζήνων παρουσιάζει τη δική του εναλλακτική πολιτική πρόταση για την ιδανική Πολιτεία, όπου οι άνθρωποι δεν διακρίνονται σε κατοίκους ξεχωριστών πόλεων ή δήμων και δεν ακολουθούν ξεχωριστούς νόμους, επειδή η πόλη- κράτος λειτουργούσε ως κέντρο διαρκούς ανταγωνισμού. Αντίθετα, όλοι οι άνθρωποι είναι συνδημότες και συμπολίτες που ακολουθούν έναν κοινό τρόπο ζωής («...»), δηλαδή κοινές αξίες, ἤθη και ἔθιμα μέσα στο πλαίσιο ενός κοινού νόμου («...»). Πρώτο γνώρισμά της, λοιπόν, είναι ότι είναι μια κοινότητα σοφών και ενάρετων ανθρώπων, όπου η ιδιότητα του πολίτη είναι μόνο μια πτυχή της ηθικής τους προσωπικότητας και επικρατεί κοινός τρόπος ζωής και κοινός τρόπος οργάνωσης. Ως δεύτερο γνώρισμα είναι η ευνομία που εξασφαλίζει τον κοινό τρόπο οργάνωσης, η οποία είναι αποτέλεσμα του φυσικού νόμου που ισχύει για όλα τα πράγματα, ο οποίος αποκτά νέο περιεχόμενο, εφόσον δεν είναι το φυσικό δίκαιο του ισχυροτέρου, αλλά ο ορθός λόγος που θεμελιώνει όχι μόνο τη φυσική αλλά και την ηθική τάξη πραγμάτων.

Ομοίως, το παράλληλο κείμενο του Μάρκου Αυρήλιου επιβεβαιώνει τις δύο παραπάνω αρχές της Πολιτείας του Ζήωνα. Κατ'αρχάς, αποδέχεται την αναγκαιότητα του να υπακούει το Σύμπαν σε «φυσικούς νόμους», οι οποίοι, επειδή είναι «κοινό γνώρισμα όλων των φύσεων», εξασφαλίζουν την αρμονική ζωή και το κοινωνικό συμφέρον («που υπακούει σε φυσικούς νόμους»). Αξιοσημείωτο, ότι παρουσιάζει αναλυτικότερα τα οφέλη του φυσικού και κοινού για όλους νόμου, επειδή αυτός δεν εμπεριέχει τίποτα ενάντια στο συμφέρον του ανθρώπου ως μονάδας και συνόλου. Ταυτόχρονα, η προτροπή του είναι ο καθένας να νιώθει ότι είναι μέρος ενός συνόλου με το οποίο έχει συγγένεια και κοινούς στόχους, και ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατόν να επιλέξει κάτι αντίθετο στο συμφέρον του εαυτού του και του συνόλου.

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

Συμπερασματικά, ο στωικός Μάρκος Αυρήλιος συμφωνεί με τις Ζηνώνιες θέσεις ότι η πολιτική οργάνωση που θα επιφέρει και θα διασφαλίσει την ευτυχία στα μέλη της οφείλει να διέπεται από τον φυσικό νόμο, που είναι η μόνη εγγύηση της ηθικής τάξης πραγμάτων.

B3.

- α. ένταση
- β. προαιρετική
- γ. κράση
- δ. πληθυσμού
- ε. χρήσης

B4.

- 1. γ
- 2. α
- 3. β
- 4. α
- 5. α

Γ. Αδίδακτο κείμενο

Γ1. Οι άρχοντες, λοιπόν, στη Σάμο και κυρίως ο Θρασύβουλος, ο οποίος πάντα βέβαια ήταν της ίδιας γνώμης, απ' τη στιγμή που μετέβαλε την πολιτική κατάσταση, για να επαναφέρει από την εξορία τον Αλκιβιάδη, και τελικά με συνέλευση έπεισε την πλειονότητα των στρατιωτών, και, μόλις αυτοί αποφάσισαν με την ψήφο τους για τον Αλκιβιάδη επιστροφή και αμνηστία, αφού (ο Θρασύβουλος) έπλευσε προς τον Τισσαφέρνη, επανέφερε στη Σάμο τον Αλκιβιάδη, επειδή νόμιζε ως μόνη σωτηρία το αν απομακρύνει για χάρη τους τον Τισσαφέρνη από τους Πελοποννησίους.

Γ2. Ο Αλκιβιάδης μεγαλοποιεί την επιρροή που ασκεί στον Τισσαφέρνη για να εξυπηρετήσει κάποιες σκοπιμότητες, οι οποίες δηλώνονται μέσω τελικών προτάσεων. Πιο συγκεκριμένα, ως πρώτο στόχο θέτει την αποδυνάμωση των ολιγαρχικών στην Αθήνα μέσω του φόβου που θέλει να τους προκαλέσει και της διάλυσης των ολιγαρχικών οργανώσεων («*ἵνα οἱ τε οἴκοι...διαλυθεῖεν*»). Ο δεύτερος στόχος του είναι η αποκατάσταση του κύρους του στους στρατιώτες στη Σάμο και η ενθάρρυνση τους («*καὶ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ...θαρσοῖεν*»). Τέλος, στοχεύει να διαβάλλει τον Τισσαφέρνη στους αντιπάλους του όσο το δυνατόν περισσότερο και να κλονίσει τις ελπίδες που έτρεφαν αυτοί στο πρόσωπό του («*οἱ τε πολέμοι...ἐκπίπτοιεν*»). Από τα παραπάνω είναι φανερό η διπλωματικότητα και η ευστροφία του Αλκιβιάδη, προκειμένου να αποκαταστήσει το όνομά του και την ηγετική του θέση μετά την επάνοδό του από την εξορία.

Γ3.

- α. **πλήθος: πλήθεσι(ν)**
ιδίαν: ιδιαιτέραν / ιδιωτέραν

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

πολλά: πλείστα
ἐαυτοῦ: ἑμᾶς αὐτάς
ὑπαρχουσῶν: ὑπαρχόντων
ἐλπίδων: ἐλπίδι

β. ἔπεισε: πέπεικε(ν)
ψηφισαμένων: ἐψηφισμένων
πλεύσας: πεπλευκῶς
κατήγεν: καταγήοχε(ν) / κατήχε(ν)

Γ4.

α.

τὰ πράγματα: αντικείμενο στο ρήμα «μετέστησε»
ἄδειαν: (ἄμεσο) αντικείμενο στη μετοχή «ψηφισαμένων»
ὡς τὸν Τισσαφέρην: επιρρηματικός εμπρόθετος προσδιορισμός στη μετοχή «πλεύσας» ο οποίος δηλώνει κατεύθυνση σε πρόσωπο.
ἐκκλησίας: υποκείμενο στη μετοχή «γενομένης»
τῶν μελλόντων: επιθετική μετοχή ως ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική αντικειμενική στο «ἐλπίδας» (υποκείμενο μετοχής: τῶν)
οἴκοι: επιρρηματικός προσδιορισμός στη μετοχή «οἱ ἔχοντες» ο οποίος δηλώνει στάση σε τόπο
τῷ Τισσαφέρνει: ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός, δοτική αντικειμενική στο «οἱ πολέμοιοι»

β.

πλεύσας: επιρρηματική χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο «Θρασύβουλος» του ρήματος «κατήγεν». Λειτουργεί συντακτικά ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα «κατήγεν» και δηλώνει το προτερόχρονο.
Ανάλυση της χρονικής μετοχής σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση: ἐπεὶ / ὅτε ἔπλευσε(ν)

Επιμέλεια:

Αναστασία Γεωργία, Λώλης Λευτέρης, Πήχας Νεκτάριος

Ευχόμαστε καλά αποτελέσματα!

Υπολογισμός Μορίων Πανελλαδικών 2024

Χρησιμοποιήστε την Εφαρμογή για να **υπολογίσετε Μόρια** για κάθε Πανεπιστημιακό Τμήμα / Σχολή!

Υπολογίστε Μόρια, δείτε τα **Τμήματα Επιτυχίας** (με τις περσινές βάσεις), τις **Ελάχιστες Βάσεις Εισαγωγής** για κάθε Ειδικό Μάθημα και για κάθε Πανεπιστημιακό Τμήμα μέσα από την [ιστοσελίδα](#) του ΜΕΘΟΔΙΚΟΥ ή την Android Εφαρμογή: [mobile app](#)